

6.9 Pakollisuus

Jotta vältettäisiin verokohteluun liittyvien uusien erojen syntyminen jäsenvaltioiden sisällä, veropohjaa koskevista säännöksistä on ihannejärjestelmässä tultava pakollisia sekä rajatylittävää toimintaa harjoittaville yrityksille että pelkästään yhdessä maassa toimiville yrityksille. Jos yhteisessä järjestelmässä noudatetaan muita periaatteita ja jos järjestelmästä tulee riittävän yksinkertainen ja kilpailukykyinen yritysten kannalta, on vastakkainasettelu vapaaehtoisen ja pakollisen järjestelmän välillä lähinnä hypoteettinen. Järjestelmän muotoilusta siis riippuu, kyseenalaistetaanko järjestelmän pakollisuus.

6.10 Väliaikaiset/siirtymäsäännökset

Yrityksille sallittava valinnanvapaus voi kuitenkin olla hyväksyttävissä oleva väliaikainen järjestelmä. Yhteisen yhtiöveropohjan

kaltainen merkittävä muutos voi myös edellyttää siirtymäsäännöksiä. Väliaikainen järjestelmä tai mahdollisuus soveltaa siirtymäsäännöksiä joustavoittavat siirtymistä yhteiseen järjestelmään.

6.11 Joustavat päätöksentekoa koskevat säännökset

Vaikka kestävä ja vakaata yhtiöverotusjärjestelmää tarvitaan, on myös oltava mahdollisuus tehdä muutoksia, jotta voitaisiin vastata ympäristön muuttumiseen tai korjata järjestelmän puutteita. Kyse voi esimerkiksi olla siitä, että järjestelmä saa aikaan ei-toivottuja vaikutuksia. Siksi yhteistä järjestelmää koskevaan päätökseen on sisällytettävä säännöksiä, joilla korjauksia voidaan tehdä joustavasti.

Bryssel 14. helmikuuta 2006

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Anne-Marie SIGMUND

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Energiatehokkuus”

(2006/C 88/13)

Euroopan komissio pyysi 7. kesäkuuta 2005 päivätyssä kirjeessä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa laatimaan lausunnon aiheesta *Energiatehokkuus*.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 31. tammikuuta 2006. Esittelijä oli Stéphane **Buffetaut**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14.–15. helmikuuta 2006 pitämässään 424. täysistunnossa (helmikuun 14. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 78 ääntä puolesta ja 2 vastaan 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmä: energiatehokkuutta tulee edistää

1.1 Energiatehokkuuden tavoittelusta on tullut yrityksille välttämättömyys, joten merkittävimpiin energian kallistumisen asettamiin haasteisiin voidaan useimmiten vastata vapaaehtoisin sopimuksin.

1.2 Euroopan unionin rooli olisi erityisen hyödyllinen, jos se järjestäisi systemaattisesti alan hyviä käytäntöjä ja innovaatioita koskevat tiedot. Energian pääosastosta voisi tulla eräänlainen energiatehokkuutta koskevan tiedon keskus.

1.3 Yleisölle suunnatut tiedotuskampanjat voivat olla hyödyllisiä. Jotta kampanjat olisivat tehokkaita, ne tulee toteuttaa mahdollisimman lähellä loppukäyttäjiä ja asianomaisia ammattialoja. Valtakunnallisten ja paikallisten viranomaisten tulee siis ottaa ne vastuulleen.

1.4 Sääntelyn ei pitäisi olla sääntö vaan pikemminkin poikkeus, sillä säädöksiä on jo runsaasti ja niiden täytäntöönpanosta tulisi tehdä arvio.

1.5 Energiatehokkuus ei ole iskulause, ylellisyyttä tai leikkiä. Kansainvälisessä tilanteessa, jossa energian kysyntä kasvaa jatkuvasti etenkin Kiinan, Intian tai Brasilian kaltaisten maiden nopean kehityksen johdosta, kyseessä on kansalaisten, yritysten, jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin etu. Kansainvälinen energijärjestö IEA ennustaa maailman energiankysynnän kasvavan 60 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Samalla aikavälillä tuontienergian osuus Euroopan unionissa, jonka riippuvuus fossiilista polttoaineista on 80 prosenttia, kasvaa 50 prosentista 70 prosenttiin. Euroopan unioni ei kuitenkaan toimi yhtenäisesti maailman energiamarkkinoilla, joilla sen vastassa ovat tuottajamaat ja muut suuret energiankuluttajat. Juuri tästä syystä neuvoston puheenjohtajana toiminut Tony Blair vetosi Hampton Courtissa lokakuussa 2005 pidetyssä epävirallisessa huippukokouksessa yhteisen energiapolitiikan laatimisen puolesta.

1.6 On otettava huomioon, että energian kysynnän räjähtäminen ja energiakustannusten kasvu voivat rasittaa kovasti Euroopan unionin talouskasvua, kannustaa siirtämään tiettyjä runsaasti energiaa kuluttavia toimintoja muualle ja epäsuorasti heikentää sellaisten jäsenvaltioiden sosiaalista tilannetta, joiden sosiaaliturvajärjestelmiin jo kohdistuu voimakkaita jännitteitä väestön ikääntymisen ja vähenemisen johdosta. Energiatohokkuutta kohentavat toimenpiteet ovat tässä suhteessa hyvin mielekkäitä, sillä loppujen lopuksi ne pienentävät kustannuksia ja siis parantavat kilpailukykyä.

1.7 Lisäksi kilpailu energiavaroista saattaa voimakkaasti kiristää poliittista tilannetta tai uhata rauhaa eräillä maailman alueilla. Tällainen uhka saattaa helposti levitä kansainvälisen terrorismin välityksellä.

1.8 Energialähteiden järkevä, tehokas ja taloudellinen käyttö on planeetallemme ja tuleville sukupolville tasapainoisen kehityksen keskeinen edellytys.

1.9 ETSK:n mielestä vihreässä kirjassa ”Enemmän tuloksia vähemmällä” otetaan esiin aiheellisia kysymyksiä ja ehdotetaan realistisia toimintalinjoja. Komitea antaa vankan tukensa pyrkiä vähentämään energiankulutusta 20 prosenttia ja katsoo, että energiankulutuksen vuotuista vähentämistä koskevaan 1 prosentin tavoitteeseen tulee päästä hyvin nopeasti. Seuraavaksi päämääräksi tulee asettaa 2 prosentin todellinen vähennys.

1.10 Komitea katsoo, että sikäli kuin voidaan tehdä vapaaehtoisia sopimuksia suurten taloudenalojen kanssa, ne ovat epäilemättä tehokas ja suositeltava ratkaisu sitoviin sääntelytoimenpiteisiin verrattuna.

Koska liikenne ja rakentaminen ovat eniten energiaa kuluttavat alat, voimakkaimmat toimet ja innovointi tulee kohdentaa juuri niihin.

On sekä kuluttajien että teollisuuden odotusten mukaista, että energiatohokkuutta tehokkaasti edistäviä innovaatioita otetaan käyttöön jatkuvasti ja enenevästi. Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden tulee sitoutua voimakkaasti samansuuntaisiin toimintalinjoihin, joiden avulla edistetään energiatohokkuutta, hyvien käytäntöjen vaihtoa ja parhaan tekniikan levittämistä. Lisäksi tulee toteuttaa kotitalouksille ja kuluttajille suunnattuja tiedotus- ja kannustuskampanjoita.

2. Johdanto

Vuonna 2000 komissio korosti, että energiatohokkuutta tulee edistää kiireesti sekä Euroopan unionin tasolla että jäsenvaltioissa, varsinkin kun otetaan huomioon Kioton sopimuksissa sovitut tavoitteet sekä tarve tehdä energialähteiden suhteen hyvin riippuvaisen Euroopan energiapolitiikasta nykyistä kestävämpää ja vahvistaa toimitusvarmuutta.

Tämän johdosta julkaistiin toimintasuunnitelma, jonka tavoitteena on energiatohokkuuden parantaminen Euroopan yhteisössä. Sen tavoitteena oli

- kiinnittää huomiota energiatohokkuuteen
- esittää Kioton sopimukseen liittyviä toimenpiteitä ja yhteisiä toimia
- selkeyttää yhteisön ja jäsenvaltioiden tehtävänjakoa
- hyödyntää energiatohokkuuden parantamismahdollisuudet, jotta saavutetaan kumulatiivinen ja todennäköisesti ylitettävissä oleva tavoite, jonka mukaan energiaintensiteetin tulee pienentyä 1 prosentin verran vuodessa
- levittää uutta tekniikkaa.

2.1 Tilanne viittä vuotta myöhemmin

Yhden prosentin tavoite on edelleen saavuttamatta, mutta käyttöön on otettu joukko oikeudellisia välineitä, tiettyjen taloudenalojen kanssa on tehty sopimuksia tavoitteista, komission aloitteesta tai neuvoston ehdotuksesta on käynnistetty laajoja pohdintoja, Kioton sopimukset ovat tulleet voimaan, ja uusiutuville energiavaroille on vahvistettu kehitystavoitteet. Energiaintensiteetin pienentämistä koskevasta tavoitteesta ei todennäköisesti tule lineaarista, ja tavoitteeseen pyritään aloittain vähän kerrallaan.

2.1.1 Oikeudellisia välineitä

Säädöksiä on annettu, ja niitä on hyväksyttävänä; toiset niistä ovat tarkkaan rajattuja ja toiset laajempia: asetus energiatohokkuutta osoittavien merkintöjen koskevasta yhteisön ohjelmasta⁽¹⁾, direktiivi rakennusten energiatohokkuudesta⁽²⁾, direktiivi sähkön ja lämmön yhteistuotannon edistämisestä⁽³⁾ sekä ehdotus direktiiviksi energian loppukäytön tehokkuudesta ja energiapalveluista⁽⁴⁾.

Lisäksi eräiden talouden alojen kanssa on neuvoteltu sopimuksia, joissa määritellään tehokkuutta koskevat vähimmäisvaatimukset. Tällaiset vapaaehtoiset sopimukset ovat vaihtoehto uuden lainsäädännön laatimiselle.

On kuitenkin varottava, ettei tuloksena ole liian lukuisten ja päällekkäisten säädösten sekamelska. Tällöin vaikeaselkoisia byrokraattisia sääntöjä olisi yhä enemmän, mikä haittaisi taloutta ja siten myös energia-alan tehostamista koskevan tavoitteen saavuttamista.

⁽¹⁾ Asetus (EY) N:o 2422/2001, EYVL L 332, 15.12.2001.

⁽²⁾ Direktiivi 2002/91/EY, EYVL L 1, 4.1.2003.

⁽³⁾ Direktiivi 2004/8/EY, EUVL L 52, 21.2.2004.

⁽⁴⁾ KOM(2003) 739.

2.1.2 Laajempia pohdintoja

Samanaikaisesti Euroopan unioni on pohtinut asiaa laajemmin ja laatinut strategioita, joista mainittakoon Göteborgissa vuonna 2001 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston hyväksymä kestävä kehityksen strategia — joka oli määrä uusien vuoden 2005 loppuun mennessä mutta jota ei tähän mennessä valitettavasti ole uusittu — sekä kierrätystä, luonnonvarojen kestävä käyttöä ja kaupunkien kehitystä koskevat teemastrategiat, joissa on otettu huomioon energianäkökohtia.

2.1.3 Kioto

Kioton pöytäkirja tuli voimaan Venäjän federaation ratifioitua sen. Mukana ei kuitenkaan ole USA:ta, joka silti käyttää huomattavia summia CO₂-päästöjen vähentämiskeinoja koskevaan tutkimukseen.

Komissio on julkaissut tiedonannon aiheesta ”Maailmanlaajuisen ilmastonmuutoksen torjuminen”, ja keväällä kokoonnutunut Eurooppa-neuvosto kertoi haluavansa antaa uuden syyksen kansainvälisille neuvotteluille.

2.1.4 Uusiutuvien energiamuotojen kehitys

Uusiutuvien energiamuotojen kehittämiseksi on luotu toimintalinjoja ja tavoitteita, jotka koskevat mm. tuulienergiaa sekä kaikkia ympäristötekniikoita.

Energian kysyntä kasvaa jatkuvasti. Lisäksi Euroopan unionin energiariippuvuus on edelleen huomattavaa ja saattaa rasittaa erittäin voimakkaasti talouden muutenkin puutteellista suorituskykyä, kun energian maailmanlaajuinen kysyntä kasvaa valtavasti etenkin Kiinan, Intian ja Brasilian tapaisten nopeasti kehittyvien maiden talouskasvun johdosta.

Euroopan energiatehokkuuspolitiikan pohdinta ja täytäntöönpano ei siis ole ylläilyä vaan välttämättömyys, joka perustuu kolmeen tarpeeseen:

- kestävä kehitys
- taloudelliset seikat
- poliittinen riippumattomuus.

ETSK pohtii asiaa siis siltä kannalta, että energiatehokkuus on kestävä kehityksen, kilpailukykyyn ja taloudellisen riippumattomuuden edellytys. Tämä kuvastaa vihreässä kirjassa esitettyjä huolenaiheita.

3. Vihreä kirja energiatehokkuudesta

3.1 Komissio julkaisi 22. kesäkuuta 2005 energiatehokkuutta käsittelevän vihreän kirjan, jonka otsikkona on ”Enemmän tuloksia vähemmällä”. Asiakirja julkaistiin sen jälkeen, kun oli julkistettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi energian loppukäytön tehokkuudesta ja

energiapalveluista ja käynnistetty sitä koskevat keskustelut parlamentissa ja kun ETSK:lta oli pyydetty valmistelemaan lausuntoa energiatehokkuudesta. Tällainen järjestys saattaa vaikuttaa hämmäntävältä, sillä vihreät kirjat julkaistaan yleensä ennen lainsäädäntötektejä. Kyseisen vihreän kirjan aihepiiri on kuitenkin direktiiviehdotusta laajempi. ETSK:n valmistelemaan lausuntoa voitaisiin pitää panoksena komission käynnistämään kuulemiseen.

3.2 Koska energian kysyntä kasvaa jatkuvasti energiankäytön järjeistämistä koskevista puheista huolimatta, komissio katsoo, että tulee ”pyrkä voimakkaasti luomaan aktiivinen ohjelma energiatehokkuuden edistämiseksi eurooppalaisen yhteiskunnan kaikilla tasoilla”. Komission näkemyksen mukaan Euroopan unioni voisi pienentää energiankulutustaan vähintään 20 prosenttia nykyisestä. ETSK on hyvillään komission ja Euroopan parlamentin asettamista kunnianhimoisista tavoitteista ja energialähteiden monipuolistamista koskevista pyrkimyksistä. Komitean näkemyksen mukaan näin luodaan myönteistä veto-vaikutusta, jonka ansiosta pitäisi myös syntyä työpaikkoja, kun kehitetään uutta tekniikkaa. On kuitenkin huolehdittava siitä, etteivät energiapoliittiset linjaukset johda energiakustannusten nousuun. Se nostaisi tuotantokustannuksia kiihtyvän globaalien kilpailun leimaamassa toimintaympäristössä. CO₂-päästöoikeuksista aiheutuu paljon energiaa kuluttaville teollisuudenaloille (esim. sementtiteollisuudelle) huomattavia kustannuksia, mikä saattaa houkuttaa siirtämään tuotantoa muualle. Suunnitteilla olevien tai toteutettavien toimien taloudellisyhteiskunnallisia seurauksia ei siis saa jättää huomiotta.

3.3 Vakiintuneen tavan mukaan komissio esittää vihreässä kirjassa julkisen kuulemisen jäsentämiseksi 25 kysymystä, jotka liittyvät esitettyihin vaihtoehtoihin. Asiakirjassa esitetään yhteisön, jäsenvaltioiden, alueellisella ja paikallisella tasolla sekä kansainvälisen yhteistyön yhteydessä toteutettavia toimia ja mainitaan, millaista politiikkaa tulisi harjoittaa ja millä aloilla. Komissio esittää kaikista myös esimerkkejä.

3.4 Yllättävää on, ettei asiakirjassa käsitellä eräitä tärkeitä kysymyksiä. Tällaisia ovat esim. katuvalaistus ja yleensä julkisen valaistus, tietyissä tapauksissa energiataloudellisesti edullisempien kierrätystuotteiden (metallit, alumiini jne.) hyödyntäminen tuotannossa tai biokaasun hyötykäyttö kaatopaikoilla.

3.5 Vihreän kirjan tavoitteena on tunnistaa pullonkaulat (esim. kannustimien, tietojen, koulutuksen ja rahoituksen puute), jotka nykyisellään estävät kannattavimmat tehostamistoimet. Edistämisen arvoisia ovat toimet, jotka tuottavat nettosäästöä, vaikka tarvittava investointikin otetaan huomioon. Asiakirjassa esitettyihin kysymyksiin odotetaan vastaukseksi ehdotettua tavoitetta vastaavia ehdotuksia tai esimerkkejä. Vihreän kirjan jatkoksi on vuonna 2006 tarkoitus laatia käytännön toimintasuunnitelma.

3.6 Komission tavoite on varsin optimistinen. Se nimittäin katsoo, että panemalla kaikki vuoden 2001 jälkeen toteutetut toimet (direktiivit rakennusten energiatehokkuudesta ja sähkön ja lämmön yhteistuotannosta) sääntillisesti täytäntöön ja toteuttamalla lisäksi uusia toimenpiteitä voitaisiin päästä vuosittain keskimäärin 1,5 prosentin energiansäätöön, minkä ansiosta olisi mahdollista palata vuoden 1990 kulutustasolle.

4. Energiatehokkuus: kestävän kehityksen, kilpailukyvyyn ja taloudellisen riippumattomuuden edellytys

4.1 Energiaketju muodostuu tuottajasta, siirtäjästä, jakelijasta ja kuluttajasta. On siis tärkeää toimia tarjonnan ja kysynnän yhdistävän ketjun kaikissa vaiheissa. Toimenpiteet ovat todennäköisesti tehokkaimmillaan ketjun molemmissa päissä: tuotannossa ja kulutuksessa.

4.2 Energiatuotannossa otetaan jatkuvasti käyttöön yhä tehokkaampia tuotantotapoja.

4.2.1 Lämmön ja sähkön yhteistuotannon peruseriaatteena on kerätä talteen muutoin hukkaan joutuva energia. Yhteistuotannossa käytetään kuitenkin myös uutta tekniikkaa, jonka avulla voidaan hyödyntää vaihtoehtoisia energialähteitä. Yhteistuotantolaitoksia voidaan pitää yllä keräämällä ja hyödyntämällä kaivoskaasua (esim. Freyming-Merlebachissa Lorrainessa). Myös masuunien lämpöä voidaan ottaa talteen ja hyödyntää (kuten Bresciassa Italiassa).

Pohjoismaissa sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksia on muutettu puukäyttöisiksi, ja näin on syntynyt puuta hyödyntävä tuotantosuunta.

Lisäksi laitosten kannattavuutta voitaneen parantaa tutkimalla, miten laitteiden nokeentumiseen sekä epätavalliseen palamiseen liittyviä ongelmia voidaan ratkaista.

4.2.2 Ottamalla talteen ja hyödyntämällä kaatopaikkojen biokaasua saadaan käyttöön energiaa, joka joutuisi muuten hukkaan, ja samalla ehkäistään kasvihuonekaasupäästöjä. Tällainen innovaatio ja hyödyntäminen kannustavat sijoittamaan laitokset lähelle kulutuspaikkaa, jolloin voidaan välttää tai vähentää siirrosta aiheutuvaa energiahäviötä.

4.2.3 Sähköntuotannossa tehokkuus on lisääntynyt selvästi esimerkiksi aurinko- ja tuulienergia-alalla ja lisääntyy myös kaikenkokoisten perinteiseen tai ydinteknologiaan perustuvien uuden polven suurvoimaloiden ansiosta.

4.3 Energiaa kuluttavilla aloilla otetaan jatkuvasti käyttöön tekniikkaa, joka vaatii entistä vähemmän energiaa. Energian kallistuminen ja sen seuraukset loppukäyttäjille/asiakkaille kannustavat teollisuutta tekniseen innovointiin.

4.3.1 Autoalalla innovaatioita ja edistystä on tapahtunut moottoriin, polttoaineiden laatuun ja tehokkuuteen sekä renkaiden suunnitteluun liittyvissä kysymyksissä. Autojen polttoaineenkulutus on vähentynyt kymmenen vuoden ajan, mutta tämän parannuksen vastapainoksi ajoneuvojen määrä on kasvanut. Biopolttoaineiden käyttö lisääntyy verokannustimin, esim. verottamalla biopolttoaineita keveämmin kuin öljytuotteita⁽⁵⁾.

Autoteollisuus on sitoutunut Euroopan unionin kanssa tehdyllä vapaaehtoisella sopimuksella sellaiseen tavoitteeseen, että CO₂-päästöt olisivat keskimäärin 140 g/km vuonna 2008. Euroopan parlamentti ja neuvosto toivovat Euroopan autonvalmistajien liiton (ACEA) sitoutuvan tavoitteeseen, jonka mukaan päästöt olisivat 120 g/km vuonna 2010. Joka tapauksessa, jos sopimusta noudatetaan, vuosina 2008–2009 markkinoille tulevat uudet henkilöautot kuluttavat vuoden 1998 tasoon nähden 25 prosenttia vähemmän polttoainetta.

4.3.2 Paikallisyhteisöt harjoittavat kaikkialla Euroopassa kaupunkiliikennepolitiikkaa, jonka tavoitteena on parantaa julkisen liikenteen laatua ja vähentää yksityisautoilua. Esimerkiksi Ranskassa jokaisen kunnan on laadittava, esitettävä ja hyväksyttävä kaupunkiliikennesuunnitelma. Paikoin käytetään pakottavampia keinoja, kuten kaupunkituluja (esim. Lontoo).

4.3.3 Hiipuvia liikennemuotoja, kuten rautateiden tavaraliikennettä ja vesiliikennettä, tulisi edistää. Rautateiden tavaraliikenteen markkinaosuus (alle 7 prosenttia) supistuu Euroopassa edelleen. On kuitenkin todettava, että puheista huolimatta nämä energiatehokkuuden kannalta tärkeät alat kituvat, koska perusrakenteet ovat puutteelliset ja niiden rakentamis- tai uudistamiskustannukset ovat hyvin korkeat (esim. Reinin–Rhönen kanava tai rautatieyhteys Alppien halki). Lisäksi mainittakoon, että infrastruktuurin rakentamisen yhteydessä törmätään usein, syystä tai syyttä, ympäristönsuojelijoiden vastustukseen.

4.3.4 Myös katuvalaistuksen hoidossa innovoidaan energian säästämiseksi. Verkkojen kauko-ohjausjärjestelmien avulla voidaan valvoa verkon toimintaa reaaliaikaisesti, mutta myös säättää jännitettä ja sovittaa valaistus todellisten tarpeiden mukaiseksi. Näin paikallisyhteisö säästää energiaa.

Vanhan tekniikan mukaiset katuvalot (esim. elohopeahöyrylamput) korvataan usein korkeapainoisilla natriumlampuilla, jotka ovat pienitehoisempia ja edullisempia. Vähän energiaa kuluttavia valkoisia diodeja kehitetään, samoin kuin aurinkoenergiaa. Kotikäyttöön tarkoitettujen energiansäästölamppujen valtaavat pikku hiljaa tilaa markkinoilla ja pienentävät kulu-tusta. Jotkin energiayhtiöt tarjoavat asiakkailleen lipukkeita energiansäästölamppujen hankkimista varten (Italia).

⁽⁵⁾ Energiatuotteiden ja sähkön verotuksesta annettu direktiivi 2003/96/EY, EUVL L 283, 31.10.2003.

4.3.5 Rakennusten energiatehokkuutta koskevan direktiivin täytäntöönpanon odotetaan kantavan hedelmää rakennusalalla. Eristysnormien avulla on saavutettu huomattavaa edistystä kaikkien uusien rakennusten osalta, ja sama pätee ikkunastojen kehitykseen.

4.3.6 Useat suuret teollisuudenalat, esim. autoteollisuus, ovat sitoutuneet vapaaehtoisesti parantamaan tuotteidensa energiatehokkuutta, ja tuotteisiin sovelletaan eurooppalaisia merkintäsääntöjä. Teollisuuden käyttöön tarkoitettujen yhteistuotantoyksiköiden perustaminen edistyy. Huomattakoon, että tietyt erittäin runsaasti energiaa kuluttavat alat, kuten alumiiniteollisuus, säästävät huomattavan paljon energiaa hyödyntämällä kierrätettyjä tuotteita.

4.4 Esimerkeistä ilmenee, että energian jatkuvasti kallistuessa energiatehokkuuden lisäämisestä on tullut taloudellisille toimijoille luonnollinen ja rakentava prosessi, minkä johdosta voidaan ajatella, että vapaaehtoiset järjestelyt ovat pitkällä ja keskipitkällä aikavälillä yhtä tehokkaita kuin sääntely.

5. Vihreässä kirjassa esitetyt kysymykset

5.1 *Kysymys 1: Miten voidaan parhaiten kannustaa energiatehokkai-
siin tekniikoihin tehtäviä eurooppalaisia investointeja?*

ETSK:n mielestä verokannustimien avulla voidaan edistää tehokkaasti investointeja, mutta niiden lisäksi laitosten energiatehokkuutta voidaan lisätä jatkuvilla tehokkuutta edistävillä palveluilla käytön yhteydessä.

Komitea katsoo kuitenkin, että verotuksellisten toimien lisäksi on muitakin, vapaaehtoisuuteen perustuvia toimenpiteitä, jotka voivat olla tehokkaita: esim. energiansäästö-palkinnot, parhaiden käytettävissä olevien tekniikoiden levittäminen, yritysten sisäiset kampanjat yksinkertaisten päivittäisten toimintatapojen kehittämiseksi (valo- ja sähkö- ja elektronikalaitteiden valmiustila jne.) ja suurelle yleisölle suunnatut kampanjat. Myös energiayhtiöt kannustavat kuluttajia ja asiakkaitaan omaksumaan vastuullisia kulutusmalleja ja esim. lisäämään energiansäästölampujen käyttöä. Tässäkin yhteydessä on kyse henkilökohtaisesta ja kollektiivisesta vastuusta. Intialaisessa sananlaskussa sanotaan osuvasti, että "elämme maailmassa, joka meidän tulee jättää perinnöksi lapsillemme". Vastuuton suhtautuminen tuleviin sukupolviin ei ole moraalisesti hyväksyttävissä.

Käyttämällä tutkimusalan varoja julkisten ja yksityisten tutkimuskeskusten yhteistoimintaan voitaisiin varmasti saada aikaan kerrannaisvaikutuksia.

5.2 *Kysymys 2: Päästökauppajärjestelmän tarkoituksenmukaisuus energiatehokkuuden edistämiseksi*

Tällaista toimintatapaa voitaisiin ehkä hyödyntää asumiseen ja liikenteeseen liittyvien kotimaisten hankkeiden suunnittelussa. Kyseisillä aloilla energiankulutus on suurta. Jotkin maat ovat jo ottaneet käyttöön energiansäästötodistuksia, joiden perusteella valmistajilla on energiansäästöön ja epäsuorasti myös CO₂-päästöihin liittyviä velvoitteita. Ellei konkreettisia toimia toteuteta, valmistajilta peritään vero (Ranskassa 0,02 euroa/kWh), mikä kannustaa valmistajia käynnistämään asiakkaille suunnattuja energiansäästöaloitteita.

Tulee huolehtia siitä, ettei mahdollinen energiakustannusten nousu aiheuta sosioekonomisia haittavaikutuksia (tuotannon siirtymistä muualle). Asiaa tulee kuitenkin tarkastella myös siltä kannalta, että tulevaisuudessa edessä saattaa olla suuri energiakriisi. Nyt maksettavista kustannuksista saattaa olla hyötyä tulevaisuudessa. Erilaisia päästöoikeus- tai energiansäästömekanismia tulee niin ikään tarkastella sen perusteella, missä määrin ne kannustavat investoimaan ympäristöä ja energiaa säästävään tekniikkaan.

CO₂-päästöoikeuksien myöntämistä koskevassa suunnitelmassa ei valitettavasti kohdella muita edullisemmin laitoksia, jotka ovat jo investoineet puhtaampaan ja vähemmän energiaa kuluttavaan tekniikkaan.

Myöntämissuunnitelmissa tulisi lisäksi ottaa nykyistä paremmin huomioon yhteistuotanto, jota Euroopan unioni haluaa tukea.

5.3 *Kysymys 3: Kunkin jäsenvaltion vuosittaisten energiatehokkuus-
suunnitelmien mielekkyys ja suunnitelmien vertailu*

Tällaiset suunnitelmat, jos niitä laaditaan, tulisi sovittaa yhteen investointisykliin kanssa. Käytännössä investoinnit eivät kuoleudu vuodessa, joten mahdollisissa suunnitelmissa tulisi ottaa huomioon tarvittavat toteutus- ja kuoleetusajat.

Suunnitelmissa voidaan vain määrittää tavoitteet. Niiden vertailusta voisi kuitenkin olla hyötyä toimivien ja tehokkaiden käytäntöjen levittämisessä.

5.4 *Kysymys 4: Verotuksellisten keinojen kehittämisen mielekkyys*

Verokeinot voivat olla tehokkaita, jos ne valitaan ja kohdennetaan asianmukaisesti. Verotuksellisten keinojen käyttö on kuitenkin selvästikin arkaluonteinen asia ja kuuluu pääasiassa jäsenvaltioiden toimivaltaan. Niiden yhteydessä tulee noudattaa toissijaisuusperiaatetta ja paikallisviranomaisten hallinnollisen autonomian periaatetta. Alv-kantojen muuttaminen taas edellyttää neuvoston yksimielistä päätöstä.

Ympäristömerkintöjen järjestelmällinen käyttö on sitä vastoin helpompaa ja mahdollisesti tehokastakin.

5.5 *Kysymys 5: Ympäristömyönteisen valtiontukijärjestelmän kehittäminen kannustamalla ekoinnovaatioita ja tuottavuuden parantamista*

Tässä asiassa toimenpiteet tulee kohdistaa energiaa eniten kuluttaviin aloihin: asumiseen ja liikenteeseen. On kuitenkin varmistettava, etteivät mahdolliset valtiontuet vääristä kilpailua.

5.6 *Kysymys 6: Viranomaiset esimerkkinä*

ETSK:n mielestä tulisi edistää energiatehokkuuskriteerien sisällyttämistä julkisia hankintoja koskeviin tarjouspyyntöihin sekä julkisten rakennusten energiatehokkuuden arviointia. Mahdollisesti tulisi myös kehittää energiakysymyksiin liittyvän esimerkilisyyden käsitettä.

Joka tapauksessa tulisi analysoida julkisissa rakennuksissa toteutettuja kokeiluja, jotta voidaan arvioida niiden kustannustehokkuutta.

5.7 *Kysymys 7: Energiatehokkuusrahastojen tarkoituksenmukaisuus*

Energiatehokkuusrahastot voisivat olla tärkeä keino tehostaa energian käyttöä ja lisätä sen säästämistä. Ne saattaisivat olla omiaan edistämään yksityistä investointitoimintaa ja niiden avulla energiayhtiöt voisivat tarjota asiakkailleen tapoja vähentää energiankulutusta, ne vauhdittaisivat energiatehokkaiden palvelujen kehittämistä ja antaisivat virikkeitä tutkijajäsenille ja kehittäjätoiminnalle ja energiatehokkaiden tuotteiden nopealle markkinoille tuomiselle. Näin ollen ne ovat päästökaupan hyödyllinen seuralainen.

Energiatehokkuus tulisi myös ottaa johdonmukaisesti huomioon koheesio- ja aluekehitysrahastoissa.

Kiistatonta on, että tutkimukseen ja kehitykseen suunnattuja määrärahoja on kiireesti lisättävä Yhdysvaltojen mallin mukaan. Siellä energiatekniikkaan kohdennetaan huomattavia summia.

5.8 *Kysymys 8: Rakennusten energiatehokkuus*

Rakennusala on strategisen tärkeä, ja energiatehokkuutta lisäämällä voidaan saavuttaa huomattavia säästöjä. Asunnon vuokralaisille tai omistajille ei kuitenkaan pidä sälyttää heidän mahdollisuuksiinsa nähden kohtuuttomia kustannuksia eikä liian raskaita ja monimutkaisia hallinnollisia velvoitteita. Tulee varoa sitä, että jäsenvaltiot laativat niin mutkikkaita säännöksiä, että niiden toteutusta on liian vaikea valvoa. Kartettavaa on myös se, että toiset yritykset eivät soveltaisi säännöksiä ja toiset taas ponnistelisivat kovasti sääntöjen soveltamiseksi. Tämä vääristäisi kilpailua. Rakennusten energiatehokkuus on kokonaisvaltainen kysymys, mutta rakennusalan ammattilaiset

toimivat erikseen. Tarvitaan siis järjestelmällistä rakennushankkeen hallintaa. Käytännössä arkkitehti vastaa suunnittelutoimiston avustuksella energianormien soveltamisesta, joten monisyistä toteutusta koskevien säännösten on oltava selkeitä ja yksinkertaisia.

Rakennusten energiatehokkuutta koskevan direktiivin soveltamisalan mahdollista laajentamista voidaan harkita vasta sen jälkeen, kun on luotu katsaus vuonna 2001 annetun direktiivin soveltamiseen ja ehkä pienennetty vähimmäisalaa nykyisestä 1 000 neliömetristä. Korostettakoon, että kun lämpönormeja tarkistetaan viiden vuoden välein, jää toteuttamisaika käytännössä liian lyhyeksi alan yrityksille, jotka ovat usein pienehköjä. Seitsemän vuoden tarkistusväli olisi epäilemättä realistisempi ja jättäisi yrityksille todella aikaa soveltaa säännöksiä ilman, että niiden on pakko alkaa soveltaa uusia sääntöjä vaikka aiemmat on tuskin saatu toteutettua.

Olisi hyödyllistä laatia tilannekatsaus jäsenvaltioissa toteutetuista toimenpiteistä ja vaihtaa tietoja hyvistä käytännöistä.

5.9 *Kysymys 9: Miten asuntojen omistajia voidaan kannustaa parantamaan energiatehokkuutta?*

Etusijalle tulisi varmastikin asettaa verokannustimet, esim. omistajien maksaman kiinteistöveron pienentäminen energiatehokkuuden lisäämiseksi tehtyjen investointien mukaisesti. Toimet tulee joka tapauksessa edelleen toteuttaa jäsenvaltiotasolla.

Energiapalvelumarkkinoiden muodostuminen, joka on jo toteutunut eräissä jäsenvaltioissa (etenkin Pohjoismaissa ja Ranskassa), olisi kaiken kaikkiaan erittäin hyödyllistä.

5.10 *Kysymys 10: Kodinkoneiden energiatehokkuuden parantaminen*

Saatuja kokemuksia tulisi hyödyntää yhdenmukaisen tuotepolitiikan puitteissa seuraavasti:

- Nivotaan kysymys energiaa käyttävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevaan direktiiviin.
- Laaditaan katsaus teollisuuden tekemistä vapaaehtoisista sitoumuksista.

Tietyt kotitalouslaitteet (jääkaapit, pakastimet, pesukoneet, astianpesukoneet, sähkölamput) on varustettava energiamerkinnällä. Sen käyttöä voitaisiin laajentaa muihinkin laitteisiin (esim. kotikäyttöön tarkoitettuihin sähkösäilytys- ja mikroaaltouunit) ja runsaasti energiaa kuluttaviin laitteistoihin, kuten lämmitys- ja ilmastointilaitteistoihin (esim. kotikäyttöön tarkoitettuihin kaasukäyttöiset vedenlämmittimet, kierrätyspumput ja kaksiosaiset ilmastointilaitteet).

5.11 Kysymys 11: Ajoneuvojen energiatehokkuuden parantaminen

Tässä asiassa kannattaa odottaa Euroopan autonvalmistajien liiton (ACEA) komission kanssa tekemän vapaaehtoisen sopimuksen tuloksia.

Autoteollisuus tekee jatkuvasti, askel askeleelta ajoneuvojen energiatehokkuuteen, moottorien kehittämiseen ja kulutuksen pienentämiseen liittyviä innovaatioita.

Ongelmana ovat edelleen vanhat autot, ja tähän liittyy joskus sosiaalisia näkökohtia. Kuitenkin sekä energiatehokkuus- että turvallisuussyistä kannattaisi edistää autokannan uudistumista. Jotta vähätuloiset eivät olisi tässä suhteessa muita huonommassa asemassa, tarvittaisiin ehkä erityistoimenpiteitä luoton-saannin helpottamiseksi.

Lopuksi todettakoon, että liikennemuotojen verotus on edelleen hyvin epätasaista ja siis joillekin liikennemuodoille epäedullista, kuten ETSK korosti kestävästä liikennettä koskevassa selvityksessä.

5.12 Kysymys 12: Yleisölle suunnatut tiedotuskampanjat

Jotta pystyttäisiin vaikuttamaan kotitalouksiin, tulee suosia valtakunnallisia tai alueellisia kampanjoita yhteisön laajusten kampanjoiden sijasta. Erityisesti lapsille suunnatuista tiedotuskampanjoista olisi hyötyä hyvien energiaa säästävien tapojen (esim. valojen sammuttaminen huoneesta lähettäessä) juurruttamiseksi jo varhaisessa iässä. Myös kuluttajille tulisi tarjota asianmukaista tietoa, jotta he voivat tehdä energiaa käyttäviä laitteita koskevat ostopäätöksensä mahdollisimman hyvin.

Koska valtakunnallisia kampanjoita on jo pidetty, voitaisiin järjestää kokemusten vaihtoa.

5.13 Kysymys 13: Sähkösiirron ja -jakelun tehokkuus, sähkön ja lämmön yhteistuotannon edistäminen

Sähköntuotannossa syntyy häviötä energiaa muunnettaessa (noin 30 prosenttia) ja siirrettäessä (noin 10 prosenttia). Siirtohäviötä voidaan pienentää lyhentämällä siirtoetäisyyksiä.

Säästöjä voidaan saada aikaan myös parantamalla etenkin energian suurkuluttajiin liittyvää kysynnän hallintaa. Kysynnän ohjaamiseksi onkin suotavaa tehdä suurkuluttajien ja energiantuottajien välisiä sopimuksia.

Tehokkuuden odotetaan lisääntyvän markkinoiden avautumisen ja jakelijoiden välisen kilpailun ansiosta, mutta sitä on vielä liian aikaista arvioida.

Yhteistuotantosähkön asema tulisi määritellä asianmukaisesti. Lisäksi todettakoon, että yhteistuotantodirektiivin mukaisten parametrien saavuttaminen on vaikeaa siitäkin syystä, että niitä tulkitaan eri jäsenvaltioissa eri tavoin.

5.14 Kysymys 14 ja 15: Energiantuottajien rooli energiapalveluun perustuvassa tuotannossa ja valkoisten todistusten käyttöönotto

Voidaan kysyä, onko kulutuksen hillitseminen energian tuottajien ja jakelijoiden etujen mukaista. Eräät jäsenvaltiot ovatkin ottaneet käyttöön energiansäästödistukset.

Jotta energiankulutus vähenisi, huomioon on otettava energia-ketjun kaikki toimijat. Vapaaehtoiset käytännösäännöt olisivat hyödyksi.

Energiatehokkuuspalvelun ja -sopimuksen määritelmiä tulisi epäilemättä täsmentää.

Valkoisten todistusten käytöstä jäsenvaltioissa olisi hyvä laatia tilannekatsaus ennen kuin niitä otetaan laajemmin käyttöön yhteisön tasolla.

5.15 Kysymys 16: Teollisuuden kannustaminen käyttämään energia- tehokkuutta edistäviä tekniikoita

Miten tehokkaita nykyiset toimenpiteet ovat (hiili, vapaaehtoiset sitoumukset)?

Tässä yhteydessä tulee mieluummin tehdä vapaaehtoisia sitoumuksia kuin toteuttaa pakottavia toimia. Jos toimet ovat taloudellisesti soveliaita ja kannattavia, niitä on joka tapauksessa jo toteutettu monissa Euroopan maissa. Mahdollinen toiminta tulisi siis kohdentaa erityisesti toimenpiteisiin, joihin tarvitaan kannustimia tai apua; muutoin kannustetaan toimia, jotka olisi toteutettu muutenkin.

5.16 Kysymys 17: Liikennemuotojen välinen tasapaino, rautatie- ja vesiliikenteen lisääminen

Rautatiealalta puuttuu usein joustavuutta ja vaihtoehtojen tarjontaa. Vesiväyläverkosto ei ole puolestaan vielä riittävän kehittynyt, ja siinä on liikaa liikenteen pullonkauloja. On investoitava entistä enemmän eri liikennemuotojen yhteentoimivuuteen, sisällytettävä ulkoiset kustannukset hintoihin ja hyödynnettävä liikennemuotoja, jotka mahdollistavat paremman energiatehokkuuden. Mahdollisuus säänneltyyn kilpailuun sopii alan ominaispiirteisiin paremmin kuin täysimittainen kilpailu, ja sen avulla alaa kyettäisiin vireyttämään.

5.17 Kysymys 18: Euroopan laajuisen liikenneverkon infrastruktuurin rahoitus ⁽⁶⁾

Joitakin laajoja eurooppalaisia liikenneverkkoja on odotettu jo pitkään. Kaikkialla Euroopassa puhjennut julkisten talouksien kriisi on useissa tapauksissa viivästyttänyt niiden toteutusta. ETSK suosittelee, että EU:n varoja kohdennetaan ensi sijassa erityisen energiatehokkaiksi osoittautuneiden liikennemuotojen kehittämiseen.

Toivottavasti myös julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia edistetään.

⁽⁶⁾ Ks. EUVL C 108, 30.4.2004, "Tulevaisuuden liikenneinfrastruktuurit".

5.18 Kysymys 19: *Standardeja vai sääntelytoimenpiteitä liikenteen alalla?*

Etusijalle on asetettava tekniset innovaatiot sekä teollisuuden ja viranomaisten yhdessä määrittelemät standardit.

5.19 Kysymys 20: *Tuleeko viranomaiset velvoittaa ostamaan "puhtaita" ajoneuvoja?*

Velvoittaminen on paikallisviranomaisten hallinnollisen autonomian periaatteen ja toissijaisuusperiaatteen vastaista. Monet julkisyhteisöt ostavat kuitenkin jo nyt tämäntyyppisiä ajoneuvoja. Käytäntöä voidaan edistää tarjouskilpailuja koskevien sääntöjen avulla.

Ehdotuksessa vähäpäästöisiä maanteiden tavarankuljetusajoneuvoja koskevaksi direktiiviksi (KOM(2005) 634) käytäntöä esitetään kehitettäväksi niin, että vähäsaasteisille ajoneuvoille määrätään vähimmäisosaus julkisyhteisöjen tarjouskilpailuissa.

5.20 Kysymys 21: *Liikenneinfrastruktuuri- ja ulkoisten kustannusten (saasteet, onnettomuudet jne.) periminen*

ETSK on useaan otteeseen ilmoittanut kannattavansa ulkoisten kustannusten ottamista huomioon ja pyytänyt komissiota esittämään tarkoitukseen soveltuvan mallin. Tätä varten on suositeltavaa laatia katsaus toimenpiteistä, joita eräissä maissa on tähän mennessä toteutettu, jotta voidaan arvioida tarkasti toimenpiteiden vaikuttavuutta.

5.21 Kysymys 22: *Energiatohokkuusyritysten hoitamien energiatohokkuushankkeiden rahoitusjärjestelmät*

Jos aloitteet ovat onnistuneet, niiden levittämistä ja tukemista Euroopan unionissa tulee edistää.

5.22 Kysymys 23: *Energiatohokkuuskysymykset suhteissa unionin ulkopuolisiin maihin*

Energiatohokkuudesta tulee aiempaa arkaluonteisempi kysymys energian hinnan johdosta. Kansainvälisten rahoituslaitosten tulisi ottaa tämä seikka huomioon teknisen ja taloudellisen avun yhteydessä.

5.23 Kysymys 24: *Eurooppalaisen osaamisen hyödyntäminen kehityksessä*

Nykyisiä toimenpiteitä (CDM, JI) (?) tulisi yksinkertaistaa ja tehostaa.

5.24 Kysymys 25: *Mahdollisuus neuvotella WTO:ssa energiatohokkaita tuotteita koskevista tullietuuksista*

On varsin epätodennäköistä, että Euroopan unioni pystyisi saamaan tällaisille toimenpiteille WTO:n hyväksynnän, koska toimenpiteiden voitaisiin katsoa vaikuttavan kehitysmaiden tuotantoon.

Bryssel 14. helmikuuta 2006

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Anne-Marie SIGMUND

(?) CDM = puhtaan kehityksen mekanismi (Clean Development Mechanism), JI = yhteistoteutus (Joint Implementation).